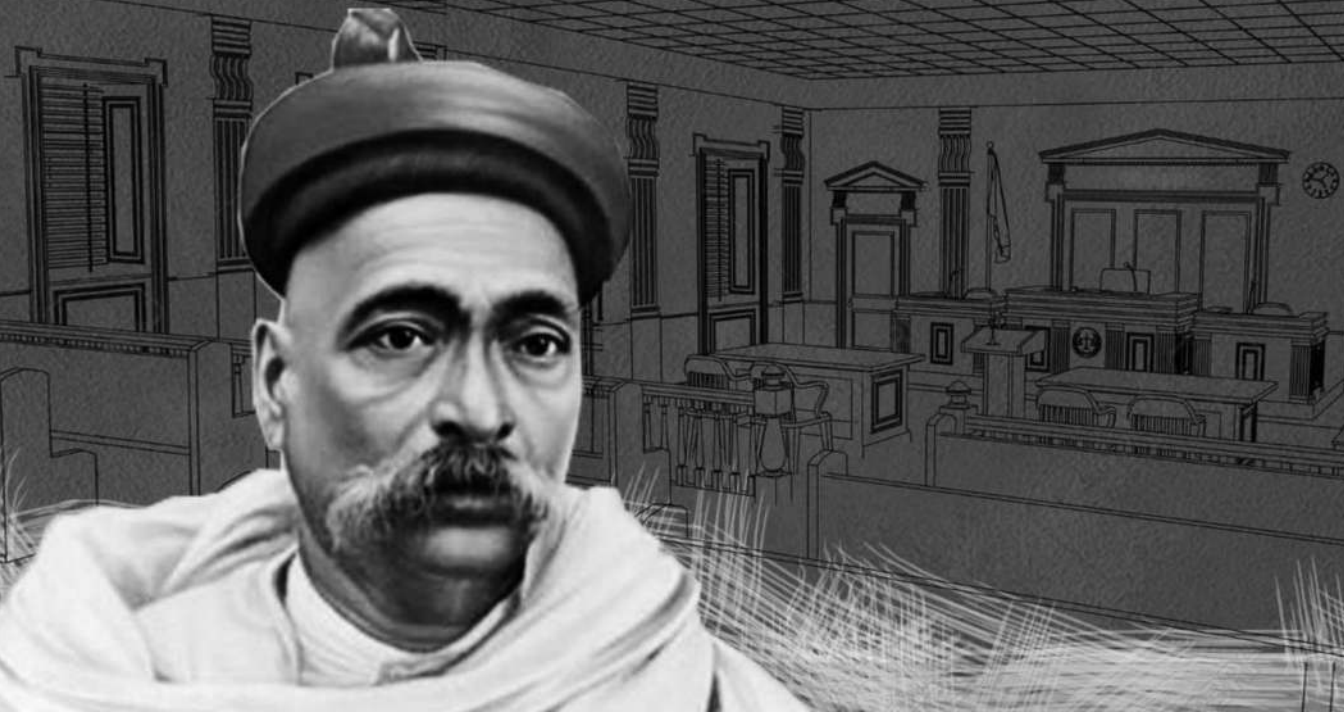

अष्टपैलू लोकमान्य टिळक

- “ स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी मिळविणारच ” या मंत्राने ब्रिटिश सरकारला हादरविणारे जहाल राजकीय नेतृत्व.
- जीव घेण्या प्लेग च्या साथीमध्ये जनतेचे हाल न पहावणारा हळवा नेता
- या काळामध्ये स्वस्त धान्याची दुकाने, मोफत भोजनालये व रुग्णालये काढली.
- स्वराज्य, स्वदेशी, बहिष्कार आणि राष्ट्रीय शिक्षण या चतुःसूत्रीचा नायक.
- मंडाले तुरुंगात जर्मन भाषा शिकणारा पन्नाशीच्या पुढचा विद्यार्थी.
- तुरुंगात रंगकाम मिळाल्यावर स्वतः अभ्यास व प्रयोग करून, रंगकामाची आदर्श पद्धत, ज्यायोगे कमीत कमी रंगांमध्ये जास्तीत जास्त जागा रंगविली जाईल, अशी आदर्श पद्धत शोधणारा रंगारी.
- सार्वजनिक गणेशोत्सवाचा प्रणेता व या उत्सवाचा राष्ट्रबांधणीसाठी उपयोग व्हावा हा अंतस्थ हेतू साध्य करणारा लोकनेता.
- घोरपडीच्या सहाय्याने सिंहगड चढण्याची इर्षा बाळगणारा व त्यासाठी सर्वकाही तयारी करणारा गिर्यारोहक.
- तरुणपणीच व्यायामाद्वारे शरीर बळकट करून पुढील हाल अपेक्षा

- सोसण्याचे बळ संपादन करणारा व्यायामपटू.
- कॉलेजमध्ये गणित शिक्षकांपेक्षाही वरचढ, म्हणून विद्यार्थी वर्गात प्रिय असणारा गणिती.
- साखर उत्पादन, व्यावसायिक दृष्ट्या लाभकारक होण्यासाठी रम नावाची दारू हे बाय प्रॉडक्ट सुचविणारा व्यावहारिक उद्योजक.
- ब्रिटिश राजवटीत सुद्धा नगरपालिकेने जाहीर मानपत्र देण्याच्या अपूर्व घटना घटनेचा नायक.
- बलवंत संगीत नाटक मंडळी म्हणून बलवंतरावांचे नावाने सुरु झालेली नाटक कंपनी,
- जनसागरात रुजलेल्या आपण लोकमान्यांशी जोडलेले असावे, अशा इच्छेचे प्रतीक.
- राष्ट्रीय कीर्तनाचा नवा पायंडा पाडणारा वाटाड्या.
- तत्कालीन चित्र महर्षी, कीर्तनकार, इतिहासकार, नाटककार, कवी, नकलाकार व असंख्य मातांच्या प्रतिभेला पाझर फुटून ज्याची थोरवी गायली गेली तो "महाराज टिळक".
- सर्व कलांचा वापर राष्ट्र जागृती कडे वळवणारा सारथी.
- टिळक माझे गुरु आहेत असे जाहीरपणे सांगणाऱ्या नेत्यांचा नेता.
- विणकारांनी शिवण यंत्रावर कसे काम करावे याचे मार्गदर्शन करणारा कुशल विणकर.
- सर्व स्तरावरील लोक जोडणारा लोकनायक.
- प्रजासत्ताक राज्याची कल्पना प्रथम रुजवणारा भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील नेता.
- साधनानाम् अनेकता पण ध्येय एकच- स्वराज्य- असे म्हणणारा नेता.
- वास्तववादी व जमिनीवर पाय घट्ट रोवलेला अवकाशयात्री.
- रमण बागेच्या चौकात विमान उडवून पाहणारा वैमानिक.
- लंडनला गेल्यावर आवर्जून ग्रंथालयांना भेट देणारा चौकस वाचक.
- राष्ट्रीय शिक्षण संकल्पनेचा निर्माता.
- सार्वजनिक गणेशोत्सवाद्वारे लोकांना एकत्र आणणारा द्रष्टा.
- सर्व धर्मांचा आदर राखून भिन्नधर्मीयात एकजूट घडविणारा राष्ट्रीय नेता.
- शिवजयंतीला राष्ट्रीय उत्सव बनवणारी उत्सव मूर्ती.
- हिंदू मुस्लिम ऐक्यासाठी लखनऊ करार घडविणारा ऐक्यवादी.
- स्वदेशी को-ऑपरेटिव्ह स्टोअर चालू करणारा संघटक.
- शिक्षण पद्धतीकडेही राष्ट्रबांधणीच्या दृष्टीने पाहणारा शिक्षक सम्राट.
- ब्रिटिश शिक्षण पद्धती म्हणजे फक्त कारकून किंवा दुय्यम अधिकारी बनवणारी बटीक आहे असे उघडपणे सांगणारा नेता.
- व्यावसायिक शिक्षणाची साथ कृषी शिक्षणाला देणारा द्रष्टा.
- होमरूल लीग चळवळीचा प्रणेता.
- रायगडावर शिवजयंती उत्सव सुरु करणारा शिवभक्त.
- कर्मकांडाला विरोध करून धर्माला मूळ हेतूकडे नेणारा धर्मोपदेशक..
- दुष्काळ निवारणासाठी सतत कार्यरत असणारा नेता.
- शेतीला पाणी मिळालेच पाहिजे तसेच शेतकऱ्यांनी नवीन तंत्रज्ञान आत्मसात करावे म्हणून झटणारा गावकरी.
- स्त्री वर्गाची सुधारणा झाली पाहिजे पण तिचे गृहिणी म्हणून योगदान अधिक महत्वाचे आहे,

म्हणून प्रयत्नशील असणारा स्त्री कैवारी..

- औद्योगिक विकासक .
- कॉलेज मध्ये शिकविण्यासाठी इंग्लंडहून येणारे शिक्षक अत्यंत सामान्य वकुबाचे असतात, असे जाहीरपणे सरकारला सांगणारा स्पष्टवक्ता.
- विद्यापीठ कसे असावयास हवे याची स्पष्ट कल्पना मांडणारा नेता.
- लष्करी शिक्षणाचे महत्त्व ओळखून त्यास प्रोत्साहन देणारा राष्ट्रप्रेमी.
- रँड, कर्झन, यांच्या सारख्या जुलमी राजवटीचा तीव्र विरोधक.
- हिंदी स्वराज्य संघाचा निर्माता.
- फादर ऑफ इंडियन अनरेस्ट म्हणजेच भारतीय असंतोषाचे जनक म्हणून विदेशांमध्येही ओळखला जाणारा नेता.
- दारुबंदी चळवळीचा जनक.
- केसरी हा निर्भय व निःपक्षपाती बनवणारा संपादक.
- राजद्रोहाबद्दल तीन वेळा खटले होऊनही व

त्यासाठी तुरुंगवास भोगूनही आपल्या ध्येयात तसूभरही बदल न करणारा कणखर नेता.

- सत्यशोधक समाजाची स्थापना करणारा सत्यशोधक.
- दुष्काळात सारामाफी हा शेतकऱ्यांचा हक्क आहे असे म्हणणारा शेतकऱ्यांचा कैवारी.
- "सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे काय" असा जाब विचारणारा व ज्याला सरकार मनापासून घाबरत असे असा पहिला राष्ट्रीय नेता.
- अखेरचा श्वास घेताना हात जोडून भगवद्गीतेतला "यदा यदा ही धर्मस्य ग्लानिर्भवती भारत अभ्युत्थानं अधर्मस्य, तदात्मानं सृजामिहम परित्राणाय साधुनाम, विनाशाय च दुष्कृताम् धर्म संस्थापनार्थाय, संभवामी युगे युगे " हा श्लोक म्हणणारा अवतार पुरुष.
- खरोखरच आपण या अवतार पुरुषाला नीट ओळखू शकलो नाही. आता निदान त्याला त्रिवार त्रिवार वंदन तरी करूया.

रमेश दाते

